

ARANYOSVIDÉK.

Torda-Aranyosmegye közigazgatási, közmivelődési, társadalmi heti lapja és a Torda-aranyosmegyei gazdasági egyesület hivatalos közlönye.

ELŐFIZETÉSI DIJ:

Egész évre . . . . . 6 frt.
Fél évre . . . . . 3 frt — kr.
Negyed évre . . . . . 1 frt 50 kr.
Megjelenik minden vasárnap.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

K. WERESS SÁNDOR.

Szerkesztői szállás és kiadóhivatal, Hiduteza 32.

H I R D E T É S I D I J .

Ar-szabály szerint.

Kéziratok nem adatnak vissza.

A mezei gazdálkodásnál szereplő tőkékről.

(Folytatás.)

II. Az épületek.

A telek kiegészítő részét és gazdaságilag nélkülözhetetlen felszerelvényét a gazdasági épületek képezik, melyeknek előállítására és fentartására nagy költséget igényel, miért igen kell vigyázni és számítani a gazdának, hogy felesleges, drága és czélszerűtlen épületekkel meg ne terhelje a gazdaság jövedelmezési képességét, annyival is inkább, mivel az épületek nem alkotnak termelő tőkét, hanem csak közvetett használatu termelési eszközt, s mint ilyenek közvetlen semmi, s közvetve is csak igen csekély kamatot hoznak.

Egy rendes gazdaságban a következő épületek állhatnak:

Gazdai lak; a gazda és családja számára.

Cseléd lakok; az állandó gazdasági cselédek számára.

Istállók, ólok, oklok; az állatok számára.

Magtárak; a szemes termények el-tartására.

Pajták; a szüles termények el-tartására.

Kamarák és színek; gépek, eszközök és szerszámok elhelyezésére.

Pinczék; bor, gyümölcs, tej, zöldség stb. számára

Ezekon kívül a nagyobb gazdaságokban vannak még különféle műhelyek, csürök, trágyatelepek, mészgödörök, vermek, usztatók, sütökemenczék, mosó- és takarmány-kamarák stb.

Az épületek száma és nagysága függ a birtok nagyságától, az üzleti rendszertől, az éghajlat minőségétől és a szokásoktól is.

Építkezéseknél vigyázni kell a felhasználandó anyag minőségére s itt első sorban mindig azon anyagot kell igénybe venni, mit maga a gazdaság, vagy közeli vidék nyújt, de ha a gazdaság saját anyagai nem egészen megfelelők, akkor inkább máshonnan szerezzük be, mert az olcsó anyag nem mindig a gazdaságosabb is.

Az épületek a használat, az időjárás és a különféle természeti erők romboló hatása következtében évről-évre lazulnak, gyengülnek és értékükben csökkennek, s hogy ez értékcsökkenés

minél kisebb mértékben mutatkozzék, az épületeket rendes gondozásban kell részesíteni. Az épület fentartása és gondozása közül nevezetes megtakarítást eszközölhetünk, ha azokat kiméljük és kiméletesen használjuk, ha az észlelt károkat és rongálásokat azonnal kijavítatjuk; ha a tűzveszélyes anyagokat azoktól távol tartjuk és a tűzkár ellen biztosítjuk. Rendes gondozás mellett is számítani kell az épületek javítására évenként értékük 1—2%-át; ugyanannyit lehet venni az anyagminősége szerint az évenkénti értékcsökkenésre is.

Egy gazdának az építkezéseknél különösen tekinteni kell a szükségesre, czélszerűsége, szilárdságra, takarékosagra és egészségi szempontokra, s bizonyos mértékig a csinosagra is, mert még a legnagyobb takarékoság mellett is nevezetes összegbe kerülnek; a felesleges épületek pedig csak ok nélkül terhelik a gazdaságot, az okszerűség és a jövedelmezés érdeke pedig azt kívánja, hogy a gazdasági épületek értéke bizonyos helyes arányba álljon a telek értékével.

A telek és épületek értéke közötti arány igen változó szokott lenni az

AZ „ARANYOSVIDÉK“ TÁRCZÁJA

HADD ZENGJE . . .

Kicsinyke kis madár,
Elrejtve itt közel,
Zöldelő lomb alatt:
Oly szépen énekel.

Megnézem szép halkan
Középre nem megyek;
Csak úgy a távolból,
Hogy ő ne lásson meg.

Hadd zengje még tovább,
Vidám szép énekét,
Gyönyör azt hallani,
Mosolyg reá az ég.

Hadd zengje még tovább,
Mit szive úgy érez;
A kedves régi dalt,
Hisz nékem bucsú ez!

Zengjed oh kis madár,
Zenjed most bús dalom,
Ki tudja éneked
Vaj' mikor, s hol hallom?!

Merre vet el a sors,
Hol lesz majd kikötöm,
Oh szegény árva én:
Még meddig küzködöm?..

Kolozsvárt, 1892. ján. 15.

GSPANN KÁROLY.

Vészjelző.

— Irta: Garsin Vszevolod. —

Ivanov Simon vasúti őr volt. Őrháza ott állott magányosan, egyik állomástól tizenkét, a másiktól tíz versztnyire távolságra. Egy nagy szövő-gyárat állítottak a múlt esztendőben vagy négy versztnyire tőle, melynek kéménye az erdő mögül oda feketellett, de közelébb nem volt semmi épület, a szomszédos őrházakon kívül.

Ivanov Simon beteges és törődött ember volt. Kilencz évvel azelőtt részt vett egy háboruban mint tiszti szolga és végig viselte urával együtt ez egész hadjáratot.

Éhezett, fagyoskodott, a napon sütkérezett, csinált meneteket, negyven-ötven versztnyire, melegben és hidegben, volt rá eset, hogy még tűz közé is került, de — hála isten — egy golyó sem érie. Az ezred egy izben az első harcvezonalba került; egész hétig tartott a tüzelés a törökkel: a mi csatavonalunk itt terült el, — a völgyön túl meg a töröké s reggeltől estig szólt a puska-tűz.

Simon gazdája is ott volt a harcvezonalban és Simon minden nap háromszor vitt oda neki az ezred főzhelyéről. forró szamovárt meg ebédet. Megy a szamovárral egy nyílt terepen s a golyók jobbra-balra fütyörésztek mellette. Borzalom fogja el Simont, sir de csak megy tovább. A tiszt urak nagyon elégedettek voltak vele, mert a szamovár meg a forró tea mindég ott volt a rendes időben.

Vissza került a háborúból seb nélkül, csak karjaiban és lábaiban kezdett szagatást

érezni. Sok baj és bánat érte innen-tul. Mire haza jutott, öreg apja meghalt; kis fiacskája mikor a negyedik évébe fordult, torokbajt kapott és ő is meghalt; és Simon magára maradt a feleségével.

Nem tudott földmunkára sem elszegődni, de meg nehéz is lett volna szántani dagadt kézzel és lábbal.

A falujokban már nem bírhatták tovább s elindultak más helyekre szerencsét próbálni.

Ment Simon a feleségével. Kherzonba, Donscsinba, meg egyébüvé, de bizony nem akadt szerencséjük. Az asszony elszegődött cselédnek, Simon meg folytatta vándor útját.

Történt egyszer, hogy vasutra ül, s az egyik állomáson néz, néz, — a főnök olyan ismerősnek rémlett előtte. Csak nézi Simon, a főnök szintén rá tekint a Simon arczára és megismerték egymást: az ezredbeli tisztje volt.

— Te vagy Ivanov? szólt a főnök.

— Én tekintetes uram, én vagyok.

— Hát hogy kerülsz te ide?

Simon elmondta neki, mi történt vele azóta.

— Hát most hová mégy?

— Nem tudhatom én azt tekintetes uram.

— Már hogyne tudnád, te bolond?

— Nem én tekintetes uram, nem tudom hogy eljutok-e valahová. Valami munkát tekintetes uram, azt kell keresnem.

Az állomás főnök végig nézi, egyet gondol s aztán így szól:

— Mondok én neked valamit. Maradj te csak egyelőre itt az állomáson. Te, van neked feleséged is, ugy-e, hol van?

üzrendszer, éghajlat és egyéni izlés szerint. Hazánk okszerűbb gazdaságaiban az épületek értéke a telek értékének 15—20—25%-a között változik sőt, helyenként 30—40%-ra is emelkedik, mi már nem okszerűséget, hanem pazarlást mutat.

A gazdasági épületek vagy külön állanak a birtoktesttől pl. a közelebbi helységben és ekkor alakul a falurendszer; vagy közvetlen a birtok területén fekszenek és ekkor alakul a major- vagy tanya rendszer. Első esetben az épületek által elfoglalt tér belsőségnek, utóbbi esetben pedig majornak, vagy tanyának nevezetik.

A major vagy tanya elhelyezésénél különös tekintettel kell lenni a birtok kiterjedési irányára, s a mennyire csak lehet azt a központ körül kell elhelyezni, mert ez által a felügyelet és kezelés könnyítve, s a közlekedési vonal rövidítve lesz.

Városi közgyűlés.

Február hó 3-án tartott Torda város közgyűlést Velits Ödön polgármester elnöke alatt. Előadó Nesselfeld Miklós városi főjegyző volt, kinak hangján megérzett a választási vizsontagságok hatása.

Első tárgy volt a faraktári helyiség bérbeadása. A multkori közgyűlésen már fenforgott ez a tárgy, s most 30 nap mulva a képviselő kimondta, miszerint semmi esetre sem eladó, hanem igenis kiadja 10 évre, évi 600 frt bérért az eddigi famennyiség kiszolgáltatása kötelezettsége mellett.

A „Vasut“-hoz czimzett vendéglő és a curialis épület megvásárlása kérdése volt a második tárgy. E felett régóta folyt már az alkudozás. Utoljára decemberben írt fel a tanács, daczára annak, hogy az ultimatum az volt: építsen a város a vasuti vendéglő telkére egy pénzügyi palotát, melyben az összes pénzügyi hivatalok beférjenek, s azt adja át örök időkre ingyen leendő használat végett a kincstárnak. Csak dicsérhetni a tanács bátorságát, hogy újra felírt, s az eredmény ma az, hogy egyezség

Igenis, alássan kérem tekintetes uram — van feleségem, oda benn van a városban, Khursziban ott szolgál egy boltosnál.

— No hát csak írj a feleségednek, hogy jöjjön ide ő is. Majd én gondoskodom ingyen jegyről. Itt nálunk most egy órházat csinálnak, majd szószóló leszek a kerületi főnöknél.

Alázatosan köszönöm tekintetes uram, szölt Simon. Ott maradt az állomáson

Segített a főnök konyhájában, fát vágott, söpörte a ház táját s a pályaudvart. Két hét mulva megérkezett a felesége és Simon át ment egy vasuti talicskán a maga órházába. Az órház új, meleg, fa van, a mennyi csak kell. Egy kis veteményes kert is maradt az előbbi órházról és volt vagy egy holdnyi legelő is a vasuti töltés két oldalán.

Megörült Simon, s elgondolta minő gazdaságot fog ő ott folytatni, vesz tehenet, lovat ..

Kapott minden szükségest, zöld zászlót, piros zászlót, lámpákat, kürtöt, kalapácsot, srof-kulcsot, feszítő vasat, lapátot, seprőt, szénvonókat és adtak neki két könyvecskét is, melyben a vasutakra vonatkozó szabályok és tudnivalók voltak megírva. Simon eleinte egész éjszakán át nem aludt, mindég a könyvecskéket bujta. Még csak két óra mulva fog érkezni a vonat, de ő már bejárta kerületét, azután ki ül az órháza elé néz, hallgatózik: nem rezegnek-e a vágányok, nem hallszik-e a vasut zaja. Megtanulta könyv nélkül a szabályokat mind; s habár rosszul, csak szótagalva olvasott, megtanulta könyv nélkül az egészet.

van: megveszi a város mindkét épületes belső telkét örökáron, 25,000 frtéért, huszévi részletfizetés mellett. Elvben tehát el lett fogadva, s a végleges határozat márcz. 9-én lesz meghozva.

Ezután tudomásul vétettek az egyes erkölcsei testületek részéről bejelentett virilis bizottsági tagok.

Ezután pártolólág tudomásul vette és a város képviselőjét utasítani határozta a közgyűlés a városok autonómiaja tárgyában hozandó törvényre vonatkozó indítványát Kaposvár város képviselő-testületének pártolni.

A vármegye közönsége Torda város költségvetését jóváhagyván, ez tudomásul vétetett.

Nagy Miklós a Weress Lajos utódaitól haszonbérben birtokát feltiltotta. Kihirdetett, köteleztetvén, hogy pástoroltassa.

A vármegye alispánja engedélyt adott a kir. kincstárnak a Kis-Király réten eszkozleendő csatornázásra. Miután a csatornázott viz a Torda és Keresztes község határszélén bocsáttatik az Aranyosba, a képviselő beleegyezett, hogy mérsékelt díjért a csatorna város berkén keresztül vezetessék.

Gazner József tanácsos adta ele ezután, hogy mivel a város a legutóbbi népszámlálással 11.084 lakóssal bir, a bor- és husfogyasztási árszabály adója magasabb árszabási osztályzatba ozztatott bé. Így eddig egy hectoliter bor után 1 frt 35 kr fiztetett, ma 2 frt 69 kr-ra emelkedett fel. Ily arányban emelkedett a husfogyasztási adó is. A kir. pénzügyigazgatóság ez átiratát a város közönsége tudomásul vette.

A Székely László és Gazner Imre utódai keresztesi földjei megvásárlása feletti határozat, tekintve hogy 97 képviselői tagból csak 42 volt jelen, a jövő márczius 9-iki gyűlésre halasztatott.

Ezek után még helyeslölég tudomásul vette a gyűlés, hogy a gróf Andrásy Gyula képe a közgyűlés terme részére beszereztetett, felállítatott.

Végül tekintettel a tagosítási munkálatoknak folyó évben leendő bevezetésére, a polgármester indítványára határozatba ment egy birtokossági közgyűlés összehívása, mely alkalommal határozassék meg, mi módon használtassanak az egyes fordulóok a folyó év nyarán, — mely után az egyes tagok ki lesznek szakítva.

Több tárgy nem lévén, a gyűlés eloszlott.

—SS.—P.

Nyár volt. A dolga nem került nagy fáradságba, nem kellett havat tisztogatni, de még azon a vonalon a vasutak se nagyon jártak. Simon bejárta az ő versztjét napjában kétszer, helyenként egy-egy srófot is meg-meg csavart, hogy rendben van-e, nem tágult e meg, elsimitotta a kavicsokat, meg nézte a viz csöveket, s aztán haza ment ellátni a háztartást, meg a gazdaságot. A gazdálkodásban folytonosan akadálylyal találkozott. Akár mit észlelt ki, hogy jó lesz megpróbálni; előb meg kellett kérnie az útmestert, ez pedig jelenteni tartozott a főnöknek. Mire a kérelem el volt intézve már idejét is multa.

Simon s a felesége unatkozni kezdtek. Két hónap mulva Simon lassankint megismerkedett egy vagy másik szomszédos vasuti örrel is. Az egyik öreg szolga volt már nagyon; régóta föl akarták váltani mással; alig tudott szegény az órházból kívánszorogni. A vonal bejárásokat is a felesége végezte helyette. A másik bakter, az a melyik közelebb volt az állomáshoz, derék, fiatal, sovány, de izmos ember volt Simon egy vonal bejárásakor találkozott vele először a töltésen, a két órház közti vasut közepén. Levette előtte a sapkát és köszönt neki:

— Adjon Isten jó egészséget szomszéd.

A szomszéd csak úgy félvállról nézett reá — jó egészséget, mondja neki vissza, s azzal megfordul s tovább megy.

(Folyt. következik.)

Tekintetes szerkesztő bácsi!

— Elkésétt választási tudósítás —

A mióta a felvinczi kerületben lejárt a képviselő választás, azóta az én tatám, ki szintén ott szavazott le, természetesen mint szabadon gondolkozó, igen-igen sokat alszik. A mama azt mondja: „nyugszik a babérain“

Alkalmam van a dolgozó szobába belopódzni, s az én szerkesztő bácsimnak megírni a felvinczi választást részletesen. Mert hát tudnia kell, hogy én is ott voltam! A tata engem is elvitt, mivel, hogy én vagyok neki az egyetlen becéje, s a mama akarata ellenére is — tán ez egyetlenszer a tata lett a győztes, mert ekép argumentált: viszem, hadd szokják! . . . Elég az, hogy ott voltam! Mily izgatottan vártam is a pillanatot mikor indulhatunk! Kiváncsi voltam! . . . Nem egyébért mert nem vagyok néni, csak annyit hallottam a reggeli kávézástól az estvéli theázásig az elvekről, a képviselő jelöltekről, a mellette és ellene felhozott érvekről, az eshetőségekről s különösen a győzelem biztos dicsőségéről, hogy utóljára magamban is képességet éreztem a . . . képviselő-jelöltségre. Voltam is az iskolában jelölt, de megverték, mivel a Gyurka erősebb volt mint én, s tőlem sokan elpártoltak, mert nem tudtam adni mindeniknek . . . czukrot.

Végre elérkezett az indulás ideje. Előállott csörgös lovakkal a szán. Hideg lévén, jól felöltöttünk Reám minden elviselt és viselés alatt levő ruhámat feladták. A tata két nagy kabát felvétele és két pár csizma felhuzása után egy bundába vesztett el. Engem a lábához helyeztetett el, hol szomszédaim voltak egyfelől egy két csövü, másfelől egy egy csövü puska. A tatának szomszédai voltak egyik oldalán egy nagy forgó pisztoly, másik oldalán egy nehéz furkós bot. Hátul, ha jól tudom a falusi esküdt egy nagy zászlót tartott: „Éljen Boncza Miklós“ felirattal. A zászló ép velem lobogott szemközt, s így védett a megfázástól. Elindultunk! . . . A kapun kiindulva néhány ember — eget verő — „Éljen“ kiáltásba tört ki. Szentül hittem, s hiszem most is, hogy az engem illetett. Elöttünk rengeteg sok szekér ment, mind szép zászlókkal. S mivel a mi Todor kocsisunknak az a szokása, hogy nem szereti, ha előtte szekér jár, rendre mind elejébe került. Egy-egy szekéren ülők „éljent“ kiáltottak, mig másikhoz érve, a tata az én szomszédaimat fogogatta. Nem tudom ma sem miért, ha csak — belévén már rekedve a sok beszédől és kiabálástól — üdvölvéssel nem akarta viszonzni az „éljent“; de azok hallgattak, s szomszédaim háborítatlan jöttek be velem Vinczre.

Istenem! milyen szép dolog volt ott, mennyi zászló, mennyi ember s köztük sok úr. Még szerkesztő bácsit is láttam, szivarszopó-kával szájában, melyben egy félig leégett szivar füstölgött. Megérkezésünk után hamar megtudtam, hogy a Hoitsi nevű képviselő-jelölt visszalépett a Miksa javára. Rögtön rá kiáltottam, hogy „éljen.“ Egy nagy magas, borotvált képü, szürke nagy kabátos úr rám rivall: ki éljen fiú! Én megijedtem, mert a tata magamra hagyott! Hát-hát — szepegem — a bácsi éljen, ha — czukrot ad. Adott is. A figyelmemet hangos zene szó vonta egy utca torkolatához. Tenger sok zászlóval jött egy csoport ember; elől egy nagy szál férfi, kurta nagy kabátban, horgas szivar-szopóka szájában, de nem füstölgött benne semmi!

— Ki az? — kérdem egy mellettem álló piros-fehér tollas embertől.

— Az a ködmönös ember, ort a nagy zászló alatt fiam? Az Miksa Imre.

— Hát az lesz a képviselő?

— Nem fiam, az megbukik!

— Szegény! sohajtám. S elvonult előttem a sok zászló. Én ezekben gyönyörködtem ugyan, de még is meghallám ezt a megjegyzést:

— Több a zászló, mint a választó!

Más oldalon csoportosulást látok, oda szaladok, hát ott mutogatnak bé az uraknak egy fekete kabátos, nyakán fehér kendőt hordó nadrágját feltűrve viselő urat.

— Ki az? — kérdém egy uri bácsitól.

— Az Boncza Miklós fiam!

— Hát az lesz a képviselő?

— Az fiam!

— Szegény! sóhajtám én.

— Hát miért, te kölyök?

— Hm! Hát nekem is mennyi ezukromba került az iskolában képviselősdí.

A mama parancsa szerint, hogy sokat ne álljak egy helyben, mert a lábam megfázik, elindultam járkálni. Jő velem szembe egy sárga csizmás úr. Nem volt magas, mert csak az álláig ért fel annak a mérges képű szöke szakálu nagy szál bácsinak, kit megfenyegetett mikor legjobban lármázott, s rá kiáltott:

— Abezug Miska!

A többit nem értém, mert egy csomó zászlóval ismét más csapat jött kiáltozva.

Ez alatt megfáztam. Melegedni mentem! A tata meglátott! Befogatott, felöltöztetett, haza küldött. Csak ennyit láthattam. Az eredményt a bácsi lapjából tudtam meg. Mint mondám a tata kedvence vagyok. Az ő ágyában alszom. Nem tudom mikor jött haza tata, de azt igen, hogy akkor is hatalmasan beszélt és gestált is hozzá, miközben kezét arcommal kemény érintkezésbe hozva, kiáltotta:

— Éljen Boncza!

— Éljen! kiáltám én is sirva.

Most is hallom beszélni. Jajj, futok! Taj bácsi!!

öcs.

H I R E K.

— **Mult hó 29-én** temették el Wolff Gábort, temetésén a gyászoló családon kívül a város színe-java részt vett. Egy munkás áldásos pálya szakadt még elhunytával. A tordai kisegítő takarékpénztár részvény-társulat mint 25 éven át működő vezérigazgatójáról külön gyászjelentésben emlékezett. De megérzi a totda aranyosmegyei gazdasági egyesület is, mely szintén tevékeny gazdáját vesztette el benne. Ha valakire, úgy nagyon is illik reá a költő mondása: hogy a jók sírjában is áldják és tisztelik. A kisegítő-pénztár részvény-társulat a gyászoló özvegyhez a következő részvét iratot intézte: Mélyen tisztelt nagysád! A tordai kisegítő takarékpénztár részvénytársulatot felejtethetetlen boldogult férje elhunytával kimondhatatlan veszteség érte. Elvesztette az intézet bölcsője óta legfőbb támaszát, s vezérlő szellemét. S a midőn nagysád az odaadó élettársat, lelkének felét vesztette el, nagysád és családja bánatához társulni, abban részt venni a család után első helyen legilletékesebbek mi vagyunk. Intézetünk igazgatósága a leverő hír első óráiban, fájó érzéssel határozta el nagysád előtt részvétének kifejezést adni. S midőn ezt teszi, a tiszta szeretet meleg érzésével, a szemekből még felnem száradott könyekkel tudatja, hogy nagysád fájdalomában osztozó részt venni kíván. Kívánunk ezen felül mennyire saját gyászos érzelmeink is engedik vigasztalást. Találja meg nagysád e vigaszt az általános nyilvánuló közérzésben, boldogult férjének méltó utódai: kedves gyermekei odaadó szeretetében. Engedje a Mindenható, hogy a minden fájdalomra egyedül gyógybalzsamot hozható idő nagysád fájó sebeit is orvosolja meg. Fogadja még egyszer igaz osztozkodó részvétünk kifejezését, melynek meleg érzelmmeli tolmácsolása után maradtunk nagyságodnak. A tordai kisegítő takarékpénztár részvény-társulat nevében. Torda, 1892. február 1-én. Szigethy Cs. Sándor, elnök. Nagy Balázs, titkár.

— **A tordai regale** kártalanítási tárgyalás folyó hó 3-án kezdődött meg. Több százra menő ingremiatus polgár állingál egész napokon át a kir. törvényszék kapuja előtt. A tárgyalást Apáthi Gyula, kir. törvényszéki bíró vezeti. Voltak olyanok, kik az első nap várták a pénzkiosztást, de biz abból nem egy hamar lesz gálczkő. Még Maros-Tordából is láttunk megjelenni elszármazott ingremiatus utódokat, kiknek eleje egy század előtt távozott el Tordáról. Hogy mi lesz a végeredmény, azt még a tekintetes kir. törvényszék sem tudja.

— **K. Weress Ferencz** kir. törvényszéki jegyző az abrudbányai kir. járásbíró-sághoz neveztetett ki albirónak. Szerencsét kívánunk a rég megérdemlett előléptetéshez.

— **A maros-ludasi és vidéki ifjuság** az ev. ref. és róm. kat. egyházak javára 1892. évi február hó 13-án (szombaton) az álliskola termeiben táncestetélyt rendez. Belépti-díj személyenként 80 kr. — Kezdeté este 8 órakor.

— **A követválasztások** eddigi eredményei Erdélyben. Szabadelvi párti 55. Nemzeti párti 8. Pártonkivüli 3. Negyvennyolcas 5 függetlenségi 172 két kerületből lapunk zártáig még nem jött tudósítás. Oláhfaluban 6-án, Bánffy-Hunyadon 17-én lesz a választás. Ezzel szemben az 1887-ki választás eredménye a következő volt. Szabadelvi párti 55. mérsékelt ellenzéki 7. Pártonkivüli 3. függetlenségi 3. szász néppárti 5. összesen 83.

— **A tordai kebelesített polgárok** ma délelőtt a megyeház termében gyűlést tartanak. Tárgya lesz a most folyó regale-tárgyalásoni képviselő megállapítása. Mint halljuk, a megbízott képviselő mellé egy 16 tagból álló bizottmány lesz kiküldve. Felhívjuk rá az érdeklődők figyelmét.

— **Szöllőbirtokosok figyelmébe.** A kir földmivelésügyi ministerium felhívja mindazon szöllőbirtokosokat, kik a peronospora vitcola elleni védekezéshez szükséges eszközöket és anyagokat a magos kormány által eszközözendő tömeges megrendelés útján kívánják beszerezni, hogy ebbeli szándékukat folyó évi február 15-ig a megye alispánjához jelentsek bé.

— **A tordai kaszinó** mult hó 31-én tartotta meg évi nagygyűlését. Az egyletnek maig 110 tagja van. s tőkéje évről-évre gyarapodik. A régi tisztviselői kar és választmány újra megválasztott. Uj tagokul Jeney Károly kir. pénzügyigazgató és dr. Horváth Miklós jöttek bé a választmányba.

— **Meghívó.** A tordai kereskedők és kereskedő-ifjak betegsegélyző-egylete, felerészben saját, felerészben pedig létesítendő önképző-köre alapja javára folyó 1892. év február hó 13-án (szombaton) a volt „Casino“ termében zártkörű táncestetélyt rendez. Takács György, r. b. elnök. Ifj. Kimpel Flórián, r. b. alelnök. Ifj. Kleinhempel Károly, r. b. jegyző. Polonyi Sándor, r. b. pénztárnok. Vajna Ödön, r. b. ellenőr és 20 rendező-bizottsági tag. Belépti-díj: személyenként 1 frt 20 kr. Kezdeté 8 órakor. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak, s hirlapilag nyugtáztatnak. Belépti-jegyek előre válthatók a meghívó előmutatása mellett Polonyi Sándor rendező-bizottsági pénztárnok urnál. Kik tévedésből meghívót nem kaptak, de arra igényt tartanak, kéretnek neveiket a r. b. elnök, vagy bármelyik rendező-bizottsági tagnál feljegyeztetni.

— **Hírek innen onnan.** Veress választás. Bánffy-Hunyad január 29. Az itteni választást, közvetlenül befejezése előtt, sajnos, nagy vérengzés szakította meg, mi több ember halálát és sebesülését vonta maga után. Sombory Lajos szabadelpárti jelölt, ki a kerületet eddig is képviselte, déli 12 óra előtt 218 szavazatot nyert, a függetlenségi párti Bródy Lajos dr. pedig csak 85-öt; a választók összes száma e kerületben különben sem több mint 681. A zárórát Gyarmathy Zsigmond választási elnök 12 órára tüzte ki és ez időponttól még csak tíz perc hiányzott, midőn a függetlenségi párti választók a hozzájuk csatlakozott tömeggel féktelen dühvel, ittas állapotban fanatizált hangulatban neki rontottak a választási helyiségnek, a szavazóhelyiségbe betörték, elragadták az elnöktől az összes hivatalos irományokat, a szavazó-lajstromokkal együtt mindent össze-vissza téptek s az ellenállni akaró elnöknek neki menve, fejét nyolcz helyen beszakították; néhány seb nagyon veszélyes. A közben pártállásukat nem tekintve, majdnem mindegyiket megrohanták és többé-kevésbé megsebesítették. A csendőrség csak akkor nyult fegyveréhez, sajnos elkésve, és miután a tömeg nem tágitott, kénytelen volt fegyverét használni.

Négy ember azonnal elesett, közülök három rögtön meghalt, egynek pedig két helyen a lába lett keresztül löve. Erre a csendőrség nagy nehezen ki tudta szorítani a dühében féktelen tömeget, de a tömeg a választási helyiség előtt nem mozdult, fenyegetően állást foglalt, úgy hogy sem a választási elnök, sem a bizottság tagjai a helyiséget nem hagyhatták el, míg a táviratilag kért egy század katonaság meg nem érkezett. A választási aktus ezzel teljesen megszakadt. — Február 1-én léptek életbe a kereskedelmi szerződésök s ezzel e napon vette át uralmát az a gazdaság-politikai irány, melyet Közép-európara nézve a szerződések képviselnek. Ugyanekkor lépett életbe az új francia vám-tarifa is és kezdődött el a vámháboru Francia és Spanyolország közt. — Az odeszai rendőrség hir szerint megint nihilista összeesküvést fedezett fel. Többet el is fogtak a nihilisták közül. — Zagorzbán az államvasut posta-épülete porrá égett. A kár 30,000 frt. — Piufszich Lajos a pesti hazai első takarékpénztár öngyilkos pénztárnokának örököséi mitssem akarnak tudni arról, hogy kártérítést adjanak az intézetnek. azt állítják, hogy Piufszich nem azért követett el öngyilkosságot, mert sikkasztott, hanem mert szívbeteget volt. Ez a kifogás persze nem állhat meg, mert az ellenkezője van bebizonyítva. — György szász herceg, tábornagy körlevelet intézett a hadtestparancsnokokhoz, melyben a közkatonák bántalmazását szigorúan megtiltja. — A főhercegi pár kis leányának keresztelője febr. 3-án déli 12 órakor ment végbe. A szertartást Mayer udvari pap végezte. Az újszülött főhercegnő Erzsébet Mária Francziska Karolina Ignácia nevet kapott, keresztanyja a királyné. Munkácsy első mestere Albrecht Nándor asztalos Aradon a szegényházban teljesen elhagyatva, halt meg e hó 4-én. — Pétervárról írják, hogy a czárné betegsége ismét jobbra fordult. — Hir szerint a valesi herceg fia, György megnősül. A választott Victoria hercegnő, Keresztély schlesvig-holsteini hercegné leánya, — A Vjesztnik Jevropi című orosz folyóirat nyiltan kimondta legutóbb, hogy az oroszok és francziák azon reményükben nagyon csalódtak, melyeket a kronstadti találkozáshoz fűztek. — Oroszország a francziák segítségére nem lesz az elszász lotharingiai kérdésben.

— **Fölvétek a helybeli könyvnyomdába** egy jó családból való fiu tanuló, a ki legalább 2—3 gimnáziumot végzett és 14 évesnél nem idősebb. Értekezhetni: Veress Elemér nyomda-vezetővel Tordán.

IRODALOM és MŰVÉSZET.

Az „Élet“ első száma irodalmi esemény, igazi meglepetés az olvasó közönség számára. Nincs magyar folyóirat, mely három iven ennyi érdeket bírna adni. A bevezető cikk, mely a közönséghez van intézve, velős tartalmával és törülmetszett magyarságával messze kimagastik az efféle szerkesztői nyilatkozatok közül. Pulszky Ágost egyet. tanár kitünő cikke: „A klotür“ bizonyára élénk feltűnést fog kelteni és sokáig fogja foglalkoztatni a politikai körök figyelmét; mert csakugyan a klotür kérdése az, mely legközelebb az új országgyűlési ülészak uralkodó csillagzata leendő. Kabos Ede szép költeményét (Bihar után) egy rendkívül érdekes, népszerűen irt bölcselmi fejtegetés követi Ötvös S. Adolftól, e cím: „A jövő vallása.“ Ebben a szerző merész támadást intézve a mai bölcséleti felfogás ellen, a vallás szükséges voltát hirdeti és megállapítja annak jövő formáját. Szintén egész modern a Szörényi Tivadar dr. értekezése: Hypnózis és szuggesztio. Szörényi dr., kinek hypnotikus mutatóványairól a fővárosi hirlapok csak nem rég hasábos tudósításokat közöltek, adja itt a hypnózis és szuggesztio ismertetését érdekesítő előadásban és világos nyelven. Tudunkkal e cikk egyszermind a hypnotizmus irodalmának kezdeté Magyarországon, ha csak a nem szakemberektől írott értéktelen apró kísérleteket nem akarjuk ide számítani. A fizetnek egyik legbecesebb közleménye Garsin Vsevolod híres novellája (Vészjelző), melyet Sarmay József pompásan fordított le az orosz eredetiből s melyet tárcánkban közlünk. Hazai novellistáink

tanulni fognak belőle; magyar olvasó közönségünk gyönyörködni fog az elbeszélő irodalomnak ezen igazi remekében, minőt rég nem élvezett. Helyes, hogy az „Élet“ nem zárja ki a külföld, különösen a nálunk annyira elhanyagolt orosz irodalom hasonló gyöngyeit, mint némely „előkelő“ magyar folyóirat teszi; mert a közönség érdeke az, hogy inkább jó külföldi terméket kapjon, mintsem olyan hazain, a melyben nincs közönség. — „A hűség próbája“ gyönyörű és mint a cím is mutatja, kissé pikáns epizód Arioste Örjüngő Rolandjából Radó A. remek fordításában. Ifj. Reményi Ede a hellén szellem örökifjú szülöttei közül mutat be egy pár modern alakba öltöztetett „Anakreoni dalt“ bravuros verseléssel. Lyka Károly fulminans bírálatot közöl az ideai műtárlat magyar képeiről. Új hang, eredeti feltölgás, erős nemzeti érzés jellemzi e fiatal műbíró festőnk cikkét, mely valóban sokat ígérő tehetségre vall. In ez édi László „Mámor“ című költeménye a legszebb borsdalok közé tartozik. Érdekes a Demolins Edmond hírneves francia író népszerű cikke is. „A szocializmus“ melyből itt az első közleményt vesszük. A cikk egyidejűleg angol, német, olasz, spanyol, orosz, cseh, román és görög fordításban is megjelelik; magyar kiadásával az „Élet“ kötelezi le a nagyközönséget, mely nálunk is kezd a szociális problémák iránt élénkebben érdeklődni. Az „Élet“ irodalmi rovata rendkívül vonzó és érdekesen van megírva. Olvasunk benne bírálatot Jókai „Rákóczy fia“ című regényéről, Malcomes bárónő „Relief-képeiről“. Darmesteter új könyvéről: „Les prophètes d'Israel“, mely szintén a jövő vallásával foglalkozik, több új spiritisztikai műről és a „Magyar Génius“-ről. — Színházi rovatában az „Élet“ a nemzeti színház legutóbbi újdonságairól: Hugó Viktor Angelójának, Grillparzer Hero és Leanderének és Daulet Akadályának előadásáról közöl magas színvonalon álló ismeretéseket. A „Zene“ rovatában „Fritz barátunk“ at az opera premiéréjét ismerteti behatóan. A tartalmas füzetet a „Közgazdaság“ című rovat zárja be, mely a refakciák kérdésén kívül számos apróságot ölel föl.

A füzet tartalmának e rövid jelzése után

már talán fölös dolgot is cselekszünk, midőn az „Élet“-et olvasóink figyelmébe ajánljuk. Ára egész évre 6 frt, fél évre 3 frt, negyed évre 1 frt 50 kr., egyes szám ára pedig 25 kr. Megrendelhető legcélszerűbben postautalvánnyal az „Élet“ kiadóhivatala czimén: Budapest, V., Árpád-utca 6. sz.

VÁRMEGYEI RENDELETEK.

Sz. 382—1882.

Torda-Aranyosvármegye alispánjától.

(Vége.)

A selyemtenyészésre szerfelett bénítólag ható ezen körülmények megszüntetése czéljából a következő intézkedéseket tartom szükségeseknek u. m.:

1) A községeknek köteletségévé tétessék, hogy a járási főiskola felügyelők által megjelölt kiültetésre alkalmas fiatal szederfákat a meghatározott időn belül okvetlenül ültessék ki, még pedig a kiültetés első sorban a község utcaí és a határbeli utak mellé történjék.

A hol az utak szélei már be vannak fásítva, ott a meglevő fák, a gyümölcsfák kivételével fokozatosan szederfakkal helyettesítenek; ezenkívül a községekben lehetőleg szeder-kertek létesítenek. Ez utóbbiak létesítése annyival is inkább minden nehézség nélkül eszközölhető, mert alig van község, melynek határában használhatlanul ne hevernének olyan területek, melyek szeder-kerteknek mégis alkalmasok s ez uton értékesíthetők ne lennének.

Azon csetre azonban, ha a községek a kiültetésre szükséges területtel még sem rendelkezének, szükségesnek tartom, hogy ezen körülményt a járási szolgabírói hivatal által igazoltassák, s a nyert igazolványt Bezeredy Pál ministeri meghatalmazotthoz Szegzárdra terjesszék be.

2) Utasíttassanak a községek, hogy a szederfák kiültetésénél pontosan kövessék azon eljárást, mely e nevezet miniszteri meghatalmazott által minden községnek megküldött utasításban részletesen és világosan körvonalozva van.

3) Köteleztessenek a községek arra, hogy a ministeri meghatalmazott által elrendelendő szederfa csonkítást, a töle nyerendő utasítás értelmében pontosan fogatosítsák.

4) Kötelességüké tétessék a községeknek, hogy erélyesen örkődjenek a felett, hogy az utcán, közlekedési úton, általában közhelyeken álló szederfák, habár azok korhadt állapotban vannak is, a járási szolgabírói hivataltól előzetesen nyerendő írásbeli engedély nélkül ki ne vágattassanak.

Továbbá utasíttassanak a főszolgabírók, hogy az egészséges szederfák engedély nélküli kivágását kihágásnak tekintsék és ahhoz képest büntessék.

Elvárom a törvényhatóságtól, hogy a szükségesnek jelzett teendők fogatosítása iránt a lakosság érdekében megfelelő módon kellő erélyvel intézkedni fog és intézkedéseiről ide jelentést teend.

Miről tekintetes ^{főszolgabíró} városi tanács ^{városi tanács} urat értesitem.

Torda, 1892. jan. hó 15.

RÉDIGER BÉLA s. k.,
h. alispán.

NYILTTÉR.

Szám. 804—1892.

Pályázati hirdetmény.

Torda-Aranyosvármegyében a központban egy tisztí hajdui állás megüresedvén, annak betöltése czéljából ezenel pályázatot hirdetek.

A tisztí hajdu évi fizetése 180 frt, ruhailletménye 50 frt.

Felhivom mindazokat, kik ezen állásra pályázni akarnak, szabályszerűleg felszerelt pályázati kérvényüket folyó évi február hó 10-ig hozzám adják be.

Kiszolgált altisztek előnyben részesülnek.

Torda-Aranyosvármegye alispánjától.
Tordán, 1892. január hó 27-én.

Rédiger Béla s. k.,
h. alispán.

Tisztelettel van szerencsém a helybeli és vidéki urak becses tudomására hozni, hogy több év óta fennálló, jó hírnévnek örvendő

FÉRFI SZABÁSZATI-MŰTERMEMET

főtér r. kath. plebánia-épületbe helyeztem át, egyuttal szives tndomásukra hozom, hogy műtermemet kivált a Tavaszi és Nyári idényre tetemes honi és külföldi ruha-szövetekkel rendeztem be, melyet személyes bevásárlásaim folytán a szövetek minőségéről és a ruhák készítéséért teljes felelősséget vállalok.

Végül megjegyezni kívánom, hogy a nem tőlem vásárolt szövetek megkészítését is készséggel elfogadom s főtörekvésem: mindenkor a PONTOSSÁG, JUTÁNYOS ÁR és az UJ-DIVAT.

Szives pártfogásukat kérve vagyok

kiváló tisztelettel

Bartha János,

férfi-szabó.

4-6

H I R D E T É S E K

felvétetnek

az „ARANYOSVIDÉK“ kiadóhivatalában

Hid-utca 32. szám.